

SPREEKNOTITIE

mr P.M.J. (Jewan) de Goede, Advocaat Groninger Bodem Beweging en Milieudefensie

Zitting d.d. 17 en 18 april 2019, Raad van State, Instemmingsbesluit Gaswinning Groningenveld

Hoogedelgestrenged dames en heren,

1. Vele malen hebben Groningers ten overstaan van uw Afdeling hun zaak bepleit. In bodemprocedures of voorlopige voorzieningen zijn besluiten van de Minister van Economische Zaken en Klimaat aan de orde gesteld die gaswinning in Groningen betreffen. Telkens was de inzet voor Groningers dezelfde: terugdringen van gaswinning en sneller dan door de Minister voorzien en besloten.
2. Deze zaak is voor Groningers van levensbelang. *Wie* in Nederland kan zich zo goed voorstellen hoe het is te leven op een gasvoorkomen, dat al vele jaren niet enkel het economisch gewin van de Nederlandse staat dient, maar een dreigend gevaar is geworden voor hen die daarboven wonen, slapen en werken – wie anders dan de Groninger zelf?
Deze Groningse zaak is niet een juridisch spel, waarvan de inzet is de genomen besluiten zoveel als mogelijk overeind te houden, maar een zaak van levensbelang: de uitkomst daarvan is bepalend voor de veiligheid van Groningers, de wijze waarop zij hun leven doorbrengen, kinderen opvoeden en zien groeien, een vraag van verleden, heden en toekomst.
3. Hoevele malen uw Afdeling zich al over deze kwestie heeft gebogen, de inzet daarvan en de gevolgen van het bestreden besluit voor Groningen zijn in de loop der jaren niet aantoonbaar anders geworden.
Groningen en Groningengas is vele jaren gebruikt om de BV Nederland draaiende te houden en maatschappelijke voorzieningen te bekostigen. Dezelfde BV Nederland mag niet het hoofd afwenden, nu ingrijpende maatregelen nodig zijn om de onacceptabele gevolgen van gaswinning te mitigeren of op te lossen. Uiteindelijk is het een kwestie van geld: de vraag hoeveel het mag kosten de Groninger van zijn schade af te helpen, huizen te versterken, waardedaling te compenseren, een uitkoop mogelijk te maken.
4. De inzet, maar ook de argumenten die in deze procedures worden gewisseld zijn niet anders. Telkens weer worden de gaswinning als zodanig, de gevolgen daarvan en de maatregelen die de Minister zegt te treffen om de gevolgen van gaswinning te verkleinen dan wel acceptabel te maken, door de Groninger Bodem Beweging en anderen ter discussie gesteld. In een aantal uitspraken heeft uw Afdeling zich inmiddels over deze aspecten kritisch uitgelaten.

5. Gaswinning gaat echter door en risico's, scheuren en schade blijven bestaan, huizen zijn nog niet versterkt, mensen leven ontheemd en in onveiligheid. Dat is geen gevoelen, maar werkelijkheid.
6. Dat roept de vraag op wat wij vandaag en mogelijk morgen met elkaar zullen bespreken. De argumenten zijn immers in de kern duidelijk.
Gaan wij deze dag opnieuw met elkaar in debat over de precieze maatregelen die de Minister voornemens is te treffen om schades in Groningen af te handelen? Moeten wij opnieuw aan de hand van wetenschappelijke rapportages toelichten welke gevolgen gaswinning op Groningers heeft? Zullen wij weer met elkaar in debat moeten over de aantallen huizen die geïnspecteerd dan wel versterkt moeten worden? Zullen wij opnieuw in gesprek moeten gaan over de snelheid van het afbouwprogramma dat de Minister voor ogen staat?
7. Voor de Groninger Bodem Beweging en Milieudefensie dringt zich inmiddels een andere vraag op.
Welk gewicht leggen deze aspecten nog in de schaal? Welk gewicht krijgen belangen van Groningers op een veilige leefomgeving en op een nieuwe toekomst – afgezet tegen dat ene belang van de Minister om gaswinning voort te zetten: de welhaast sacrale *leveringszekerheid*. Het belang te voorzien in al het gas dat alle afnemers in en buiten Nederland gewoon zijn te betrekken uit het Groningenveld.
Is het denkbaar dat ondanks de door de Minister veelvuldig zwaar aangezette noodzaak om voldoende gasproductie te hebben, tóch geoordeeld zou moeten worden dat de gaswinning meer teruggebracht moet worden dan voorzien?
Is het denkbaar dat leveringszekerheid nu eindelijk eens minder mag en minder moet wegen dan de belangen van Groningers?
8. De Groninger Bodem Beweging en Milieudefensie menen van wel. De discussie over de schadeafhandeling, versterking, risicobepaling en -normering hoeft wat de Groninger Bodem Beweging betreft niet opnieuw in detail te worden gevoerd.
Want het is inmiddels evident welke gevolgen gaswinning in Groningen heeft. Exacte aantallen schades, te versterken woningen, risico-inschattingen, zijn volgens de Groninger Bodem Beweging niet doorslaggevend. Deze aannames leiden dienen enkel het belang van de Minister en leiden af van de kern van de zaak.
Wél doorslaggevend zijn de feiten, dat ondanks diverse toezeggingen van de Minister, ook meermalen ten overstaan van uw Afdeling, schadeafhandeling en versterking nog steeds niet goed van de grond komen. De door diverse appellanten toegezonden artikelen en opinies getuigen daarvan. Het feit dat het stuwmeer van af te handelen schadeaanvragen zo groot is dat de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade daar geen raad mee weet. Het feit dat het onderzoek naar en discussie over te versterken woningen voortduurt en voortduurt. Zelfs de discussie over de HRA-systematiek, om te bepalen wélke woningen wel en niet versterkt moeten worden is nog verre van beslecht. Als de betrokken overheden en partijen daar op enig moment uit zijn, komt

het volgende probleem: er zijn onvoldoende werklieden om de werkzaamheden feitelijk uit te voeren. De Minister verbergt deze feiten onder een lading onderzoeken, veronderstellingen en verzachtende terminologie, maar de *werkelijkheid* is al jaren niet anders – en het is niet realistisch te veronderstellen dat dat in de komende jaren ineens anders zal zijn.

De gevolgen van gaswinning zijn evident, de oplossingen niet voorhanden, juridisch noch feitelijk.

9. Ondertussen doen bevingen zich voor, de kans op nieuwe bevingen blijft – neemt dit gasjaar zelfs toe, ook de kans op zwaardere bevingen blijft. De Minister anticipeert echter al op afnemende seismiciteit. De concrete gevolgen van een zware beving zijn zelfs niet langer kenbaar in het besluit afgewogen. Het zal wel goed komen, lijkt het adagium van de Minister.
10. Dat is echter ontoelaatbaar. Onder de geschetste omstandigheden moet leveringszekerheid inmiddels minder zwaar wegen dan de belangen van Groningers. Vermindering van gaswinning mag niet enkel de mogelijke uitkomst zijn, als door de Minister voorgestelde maatregelen effectief zijn, maar het perspectief moet omgekeerd: gaswinning verder omlaag is de premisse, welke maatregelen daarvoor ook moeten worden getroffen.
11. Daarom moet er een ander gasbesluit komen, een besluit dat veiligheid van Groningers zwaarder weegt dan veronderstelde leveringszekerheid. Waarin stopzetting van gaswinning, althans snellere afbouw het uitgangspunt en de voorwaarde is en juridisch wordt geborgd. Waarin de daarvoor noodzakelijke maatregelen worden getroffen, ook al zullen die pijn kunnen doen. Een besluit dat duidelijk in tijd begrensd is, ook als per ongeluk om wat voor reden de operationele strategie (ex 52d Mbw) niet tijdig gereed is. Een besluit dat niet enkel wensen en suggesties voor schadeafhandeling en versterking bevat – een papieren werkelijkheid! – maar juridisch afdwingbaar ‘flankerend beleid’. Dat kan alleen als het thans bestreden besluit wordt vernietigd.
12. De Groninger bodem moet tot rust kunnen komen, dan zullen de Groningers volgen.

-.-.-

PMJ de Goede
17 april 2019

degoede@degoedebestuurrecht.nl, 06 - 31 92 82 23